
MAINĪGIE, TO DATU TIPI, PAMATDARBĪBAS DARBAM AR TIEM PROGRAMMĒŠANAS VALODĀ PYTHON

Gerda Fedotova 2PT

2024

IEVADS

Python programmēšanas valoda ir plaši izmantota un populāra tās vienkāršības dēļ. Šajā materiālā ir aprakstīti pamati darbam ar mainīgajiem, datu tipi un pamatdarbības, ko var veikt ar šiem mainīgajiem.

MAINĪGIE (1)

Mainīgie ir “kastes”, kurās tiek glabāti dati. Python mainīgie tiek izveidoti brīdī, kad tiem tiek piešķirta vērtība.

Deklarēšana un vērtības piešķiršanas piemērs:

```
1  a = 5
2  b = True
3  c = "Hello, world!"
```

Python programmēšanas valodā, deklarējot mainīgo, nav jāraksta tā datu tips

---

MAINĪGIE (2)

Mainīgajam var būt īss nosaukums (x, y) vai aprakstošāks nosaukums (punktiKopa, dzimsanasGads). Python mainīgo lielumu noteikumi:

- Mainīgā nosaukumam jā sākas ar burtu vai pasvītrojuma rakstzīmi, nevar sākties ar skaitli
- Mainīgā nosaukumā var būt tikai burtciparu rakstzīmes un pasvītrojumi
- Mainīgo nosaukumi ir reģistrjutīgi (x un X ir trīs dažādi mainīgie)
- Mainīgā nosaukums nevar būt neviens no Python atslēgvārdiem.

MAINĪGIE (3)

DERĪGS MAINĪGĀ NOSAUKUMS:

- `mansVards= "Gerda"`
- `mans_vards = "Gerda"`
- `_mans_vards = "Gerda"`
- `mansvards = "Gerda"`
- `MANSVARDS = "Gerda"`
- `mansvards2 = "Gerda"`

NEDERĪGS MAINĪGĀ NOSAUKUMS:

- `2mansvards = "Gerda"`
- `mans-vards = "Gerda"`
- `mans vards = "Gerda"`
- `mansVārds = "Gerda"`

VAIRĀKVĀRDU MAINĪGO NOSAUKUMI

Camel Case

Katrs vārds, izņemot pirmo, sākas ar lielo burtu:

Piemēri:

`mansDzimsanasGads`

Pascal Case

Katrs vārds sākas ar lielo burtu:

`MansDzimsanasGads`

Snake Case

Katru vārdu atdala pasvītrojuma rakstzīme:

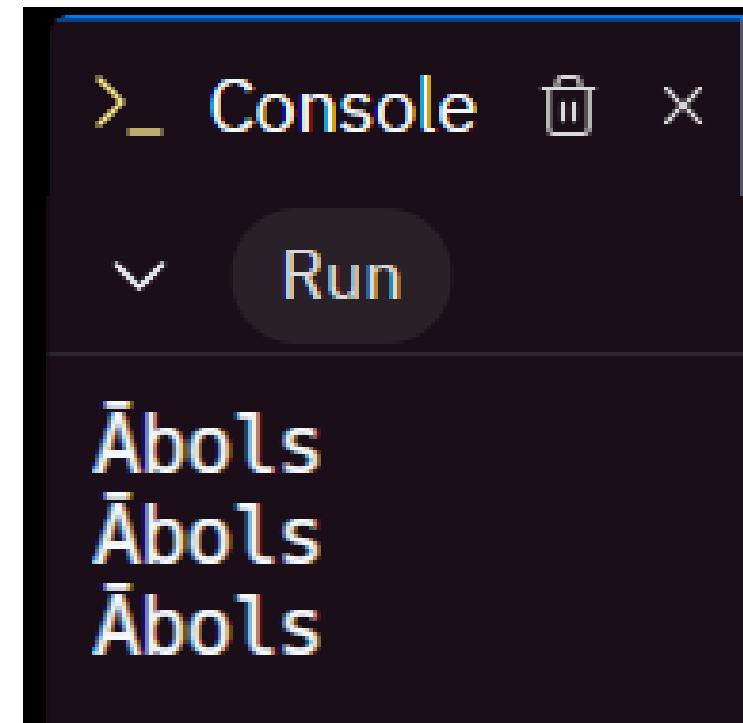
`mans_dzimsanas_gads`

VIENA VĒRTĪBA VAIRĀKIEM MAINĪGAJIEM

Vienu un to pašu vērtību var piešķirt vairākiem mainīgajiem vienā rindā:

```
a = b = c = "Āboļs"  
print(a)  
print(b)  
print(c)
```

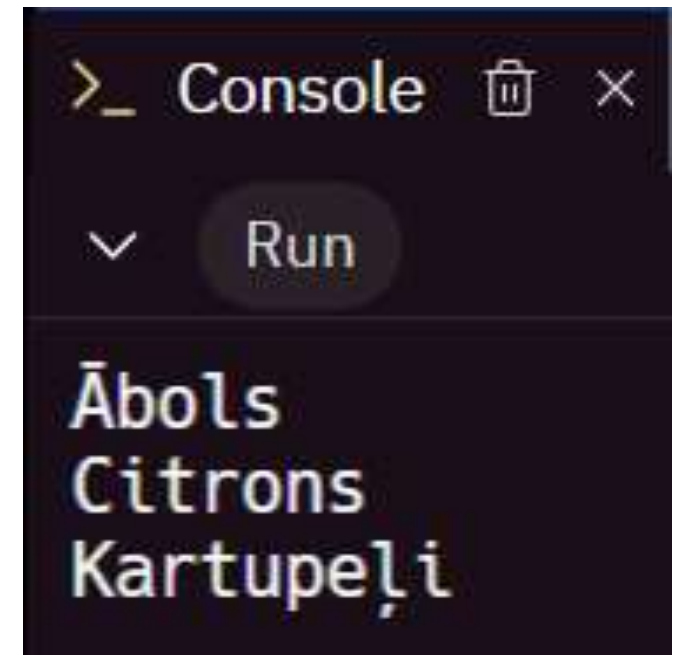

DAUDZAS VĒRTĪBAS VAIRĀKIEM MAINĪGAJIEM

Python ļauj piešķirt vērtības vairākiem
mainīgajiem vienā rindā:

```
1 a, b, c = "Ābols", "Citrons", "Kartupeļi"  
2 print(a)  
3 print(b)  
4 print(c)
```

DATU TIPI

Teksta tips: str

Set tips: set, frozenset

Ciparu tips: int, float, complex

Būla tips: bool

Secības tips: list, tuple, range

None tips: NoneType

Binārie tips: bytes, bytearray, memoryview

Kartēšanas tips: dict

Tālāk pastāstīšu sīkāk par populārākajiem datu tiptiem

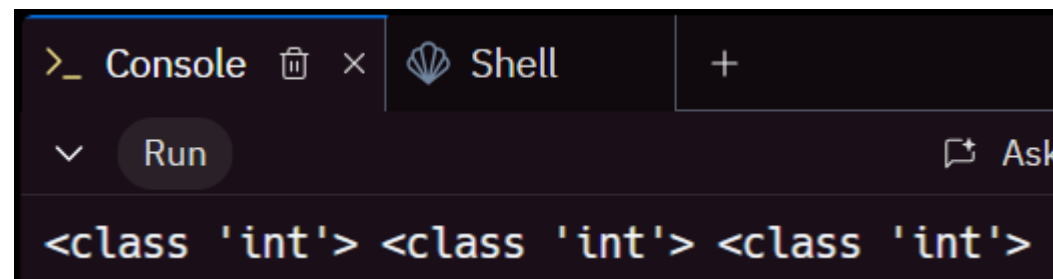

INT – VESELS SKAITLIS

Veseli skaitļi ir nulle, pozitīvi un negatīvi skaitļi bez decimāldaļas.

```
1 x, y, z = -1, 0, 1
2 print(type(x), type(y), type(z))
```


The screenshot shows a Python console window with a dark theme. The title bar includes 'Console', a trash icon, a close icon, and a 'Shell' tab. Below the title bar, there is a 'Run' button and an 'Ask' button. The output of the code is displayed as three instances of '<class 'int'>' separated by spaces.

```
>_ Console [trash] [close] Shell +
  Run Ask
<class 'int'> <class 'int'> <class 'int'>
```

Lietošanas piemērs:

```
#Programma lūdz lietotājam ievadīt
#viņa dzimšanas gadu un saglabā šo
#veselo skaitli mainīgajā gads
gads = int(input("Ievadi savu dzimšanas gadu: "))
```

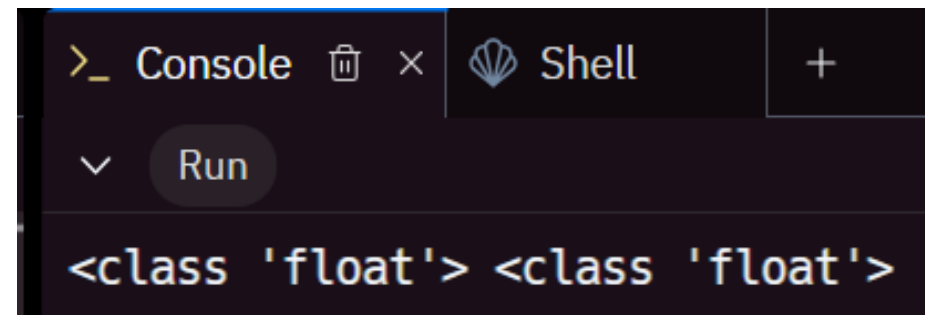
FLOAT – REĀLS SKAITLIS

Reāli skaitļi ir pozitīvs vai negatīvs skaitlis, kas satur decimāldaļu.

```
1 x, y = -1.789, 5.6
2 print(type(x), type(y))
```

Lietošanas piemērs:

```
1 #Programma pieprasa garumu un
2 #saglabā to kā reālu skaitli
3 garums = float(input("Ievadi garumu: "))
```


The screenshot shows a code editor interface with a 'Console' tab and a 'Shell' icon. Below the 'Run' button, the output of the first code block is displayed: `<class 'float'> <class 'float'>`.

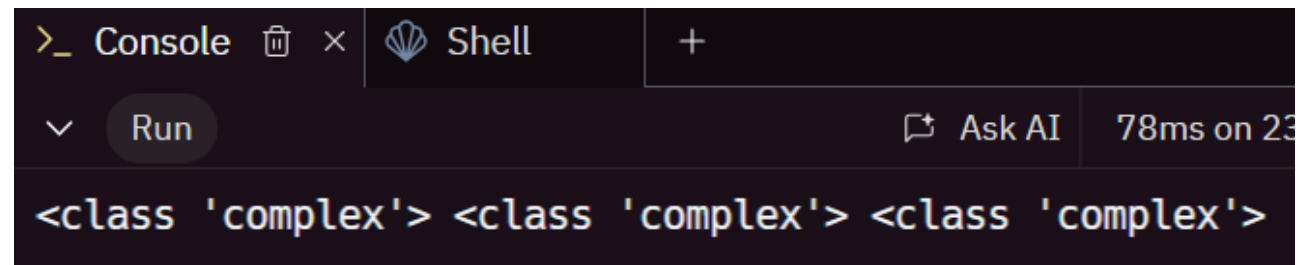
! Svarīgi atcerēties, ka izmantot komatu nedrīkst, tikai punktu!

COMPLEX – SALIKTS SKAITLIS

Salikti skaitļi ir rakstīti ar “j” kā iedomāto daļu.

```
1 x, y, z = 3+5j, 5j, -5j
2 print(type(x), type(y), type(z))
```



```
>_ Console × Shell +
  Run Ask AI 78ms on 23
<class 'complex'> <class 'complex'> <class 'complex'>
```

Lietošanas piemērs:

Kompleksos skaitļus izmanto
fizikā un matemātikā

OPERATORI

+	saskaitīšana	$Z = X + Y$	$Z = 5 + 2$	$Z = 7$
-	atņemšana	$Z = X - Y$	$Z = 5 - 2$	$Z = 3$
*	reizinājums	$Z = X * Y$	$Z = 5 * 2$	$Z = 10$
/	dalīšana	$Z = X / Y$	$Z = 5 / 2$	$Z = 2.5$
%	atlikums	$Z = X \% Y$	$Z = 5 \% 2$	$Z = 1$
**	celt pakāpē	$Z = X ** Y$	$Z = 5 ** 2$	$Z = 25$
//	sadalīt bez atlikuma	$Z = X // Y$	$Z = 5 // 2$	$Z = 2$

BOOL

Boļeāni attēlo vienu no divām vērtībām: True vai False.

```
1 print(2 > 1)
2 print(2 == 1)
3 print(2 < 1)
```

```
▼ Run
True
False
False
```

! Svarīgi atcerēties,
ka Python valodā
True un False obligāti
rakstāma ar lielo burtu!

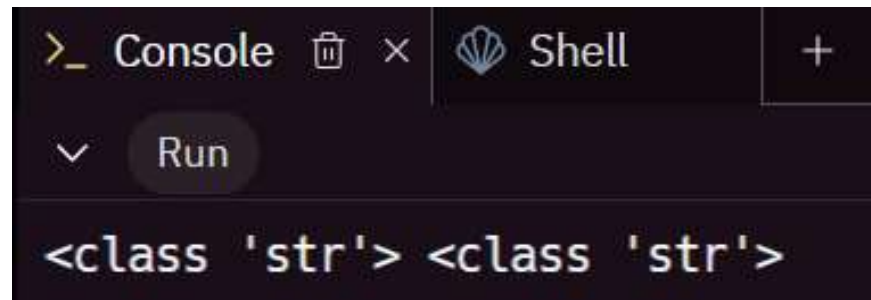
True tiek izmantots, ja darbība ir patiesa, False, kad nav.

STR – TEKSTA VIRKNE

String ir teksts, kas Python ir vai nu vienkāršā, vai dubultpēdīnās.

```
1 x, y = "Sveiki", 'Labdien'
2 print(type(x), type(y))
```

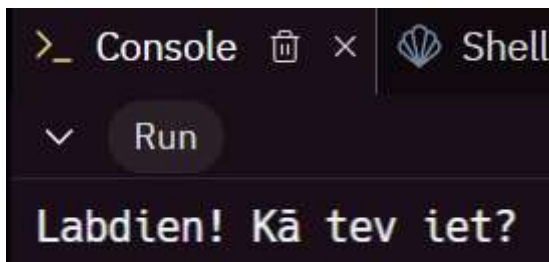

The screenshot shows a Python console window with a dark background. The title bar includes a prompt character, the word "Console", a trash icon, a close button, a shell icon, and the word "Shell". Below the title bar is a "Run" button. The output of the code is displayed as two separate lines: "<class 'str'>" followed by "<class 'str'>".

```
>_ Console [trash] [x] [shell] Shell +
  Run
<class 'str'> <class 'str'>
```

Lietošanas piemērs:

```
1 x = "Labdien!"
2 y = 'Kā tev iet?'
3 print(x, y)
```


The screenshot shows a Python console window with a dark background. The title bar includes a prompt character, the word "Console", a trash icon, a close button, a shell icon, and the word "Shell". Below the title bar is a "Run" button. The output of the code is displayed as a single line: "Labdien! Kā tev iet?".

```
>_ Console [trash] [x] [shell] Shell
  Run
Labdien! Kā tev iet?
```

!

Vienā mainīgajā nevar kombinēt dažādas pēdīņas (x = 'Sveiki')

LIST – SARAKSTS

Saraksti tiek izmantoti, lai glabātu vairākus vienumus vienā mainīgajā.

```
1 saraksts = [1, 2, 3, 4]
2 print(type(saraksts))
```

Run
<class 'list'>

Vienā sarakstā var būt dažādu tipu dati.

Un piemērs, kā vienumus var izņemt no saraksta.

```
1 saraksts = ["Gerda", 2006, True, 9.8]
2 print(saraksts[1], saraksts[-1])
```

Run
2006 9.8

TURPLE – KORTEŽS

- Kortežs ir sakārtota un nemainīga kolekcija.
- Turple pieļauj vērtību dublikātus.

```
1 kortezs = ("Gerda", 2006, True, 9.8)
2 print(type(kortezs))
```

▼ Run
<class 'tuple'>

```
1 tuple = ("apple",)
2 tuple2 = ("apple")
3 print(type(tuple), type(tuple2))
```

▼ Run
<class 'tuple'> <class 'str'>

Ja kortežam jābūt tikai vienai vērtībai, tad pēc tā jābūt komatam, citādi tas ir str

---

SET – KOPA

- Kopa ir nesakārtota, nemainīga, neindeksēta kolekcija.
- Kopām nevar būt divi vienumi ar vienādu vērtību.
- Vērtības True un 1 vai False un 0 kopās tiek uzskatītas par vienu un to pašu vērtību, un tās tiek uzskatītas par dublikātiem.

```
1 kopa = {1, 2, 3, 4}
2 print(type(kopa))
```

Run

<class 'set'>

DICT – VĀRDNĪCA

- Vārdnīcas tiek izmantotas, lai saglabātu datu atslēgas:vērtības pāros.
- Vārdnīca ir sakārtots, maināms un nepieļauj dublikātus.

```
1 x = {"vards": "gerda", "gads": 2004}
2 print(type(x))
```

Run

<class 'dict'>

METODES

`len()` - atgriež elementu skaitu objektā.

str

- `upper()` - atgriež rindas kopiju augšējā reģistrā.
- `lower()` - atgriež virknes kopiju apakšējā reģistrā.
- `capitalize()` - atgriež rindas ar lielo pirmo burtu kopiju.
- `title()` - atgriež rindas kopiju ar katra vārda lielo pirmo burtu.

list

- `append(elem)` - pievieno elementu saraksta beigām.
- `insert(i, elem)` - ievieto vienumu norādītajā pozīcijā.
- `pop ([i])` - noņem un atgriež indeksu. Ja indekss nav norādīts, tiek paņemts pēdējais elements.
- `clear()` - no saraksta dzēš visus vienumus.

METODES

`len()` - atgriež elementu skaitu objektā.

dict

- `keys()` - atgriež visu vārdnīcas atslēgu attēlojumu.
- `values()` - atgriež visu vārdnīcas vērtību attēlojumu.
- `items()` - tiek atgriezts visu vārdnīcas pāru (atslēga, vērtība) attēlojums.

set

- `add(elem)` - pievieno elementu.
- `remove(elem)` - noņem elementu.

turtle

- `count(value)` - tiek atgriezts vērtības gadījumu skaits kortežā.
- `index(value, [start, [stop]])`: tiek atgriezts pirmais vērtības indekss kortežā.

KONKRĒTĀ DATU TIPA IESTATĪŠANA

Ja vēlaties norādīt datu tipu, varat izmantot šādas konstruktora funkcijas:

- `x = str("Hello World")`
- `x = int(20)`
- `x = float(20.5)`
- `x = complex(1j)`
- `x = list(("apple", "banana"))`
- `x = tuple(("apple", "banana"))`
- `x = range(6)`
- `x = dict(name="John", age=36)`
- `x = set(("apple", "banana"))`
- `x = frozenset(("apple", "banana"))`
- `x = bool(5)`
- `x = bytes(5)`
- `x = bytearray(5)`
- `x = memoryview(bytes(5))`

DATU TIPĀ IEGŪŠANA

Jebkura mainīga datu tipu var iegūt, izmantojot funkcijas:

- `type()`
- `isinstance()`

Piemēri:

```
1 x = 5
2 y = isinstance(x, int)
3 print(y)
```

Konsole: True

```
1 x = 5
2 y = type(x)
3 print(y)
```

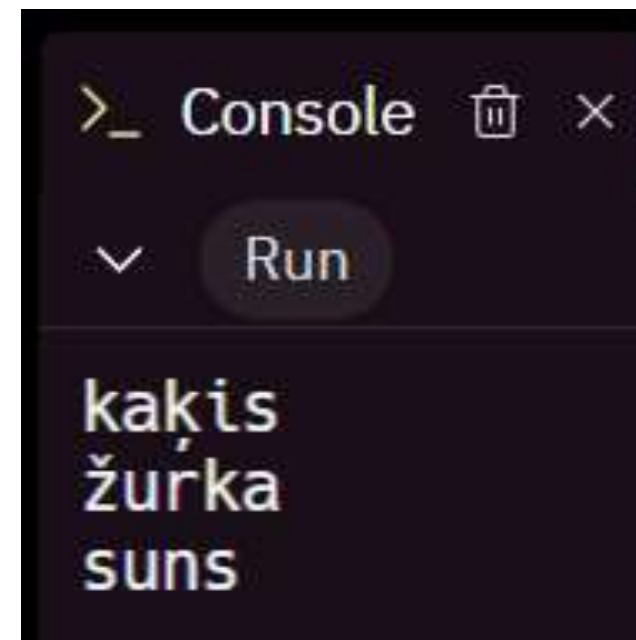
Konsole: <class 'int'>

ATPAKOŠANA

Python ļauj izgūt vērtības no saraksta
uz mainīgajiem.

```
dzīvnieki = ["kaķis", "žurka", "suns"]  
x, y, z = dzīvnieki  
print(x)  
print(y)  
print(z)
```

AVOTI